

Vedlegg 19 til rundskriv A-63/09 om ikrafttredelse av ny utlendingslov og ny utlendingsforskrift fra 1. januar 2010 - Særlige regler for utlendinger som omfattes av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen

Innledning:

Særlige regler for utlendinger som omfattes av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen, er regulert i utlendingslovens kapittel 13, §§ 109-125, jf. Ot.prp. nr. 72 (2007-2008) og Innst. O. nr. 33 (2008-2009). EØS-komiteen vedtok 7. desember 2007 å innlemme europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF om unionsborgeres og deres families rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium (heretter "direktivet") i EØS-avtalen, jf. St.prp. nr. 42 (2007-2008). Iverksettelse av kapittel 13 i den nye utlendingsloven med tilhørende forskrifter gjennomfører direktivet i norsk rett. Kapittel 13 er utarbeidet og vedtatt senere enn de øvrige delene av loven. Det har medført behov for å gjøre enkelte tilpasninger i loven ellers, se Prop. 30 L (2009-2010) Endringer i utlendingsloven, og Innst. 76 L (2009-2010) Det vises til endringer i lovens §§ 120, 121, 122 og 124, se også justering av forskriftens § 19-2 sjette ledd bokstav a og § 19-28.

Utlendingsloven kapittel 13 og utlendingsforskriften kapittel 19 inneholder særregler for utlendinger som omfattes av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen. Direktiv 2004/38/EF klargjør, forenkler og viderefører i stor grad tidligere regler og rammer for arbeidskraftmobilitet. Samtidig gjennomføres enkelte viktige endringer, slik som at systemet med oppholdstillatelser er erstattet av en registreringsordning. Ordningen innebærer at EØS-borgere har plikt til å registrere seg ved opphold ut over tre måneder. Dokumentasjonskravet vil være enklere enn etter tidligere regelverk, og det utstedes straks et registreringsbevis som bekrefter oppholdsretten. Tredjelandsborgere som omfattes av direktivet på grunn av familietilknytning til en EØS-borger, får etter direktivet en obligatorisk plikt til å søke oppholdskort etter tre måneder. Tilsvarende ordning er også innført for tredjelandsborgere som er tjenesteytere og etablerere. En annen viktig endring er at det innføres en varig oppholdsrett for EØS-borgere og deres familiemedlemmer uavhengig av statsborgerskap etter fem års opphold i landet. Med det nye regelverket er EØS-borgere og deres familiemedlemmer gitt et sterkere vern mot utvisning enn tidligere. Ved oppnådd varig oppholdsrett kan disse personene ikke utvises med mindre hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det. I saker som gjelder barn, skal det tas grunnleggende hensyn til barnets beste.

Om bestemmelsene:

Lovens § 109 regulerer blant annet hvem som er omfattet av særreglene og forholdet til lovens øvrige regler. Som etter tidligere regler er EFTA-borgere omfattet av EØS-reglene, jf. forskriftens § 19-1. Bestemmelsen slår fast at når begrepet "EØS-borger" brukes i dette kapitlet omfatter det også EFTA-borgere. Denne definisjonen gjelder i kapittel 19. For øvrig er begge begrepene brukt når hensikten er at også EFTA-borgere skal omfattes. Dette gir sveitsiske borgere samme rettigheter og forenklete tilgang til Norge som EØS-borgere. Når Sveits har avklart hvilken avtale de skal ha med EU om direktivet, er det naturlig at ordningene for EFTA-borgere framgår direkte av loven. Bestemmelsen angir også vilkårene

for at arbeidstakere fra Bulgaria og Romania skal omfattes av særreglene. Det vises for øvrig til overgangsreglene i §§ 20-4 og 20-17 for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania, jf. utlendingsloven 1988 § 58 a.

Forskriftens § 19-2 gir en oversikt over hvilke av lovens øvrige bestemmelser som gjelder sammen med særreglene i lovens kapittel 13. De alminnelige bestemmelsene i lovens kapittel 2 om inn- og utreise og visum, jf. forskriftens kapittel 2 og 3, er ikke regulert i særreglene i forskriftens kapittel 19, og gjelder i tillegg til disse. Regler for sammenhengen mellom de to regelverkene gis i forskriftens §§ 19-3 og 19-4. At en EØS-borger har fått oppholdsrett etter lovens kapittel 13 er ikke til hinder for at vedkommende kan søke oppholdstillatelse i medhold av lovens øvrige bestemmelser. En oppholdstillatelse etter det alminnelige regelverket vil blant annet gjøre registrering etter EØS-regelverket overflødig og tid med oppholdsrett vil telle med ved en søknad om permanent oppholdstillatelse. Forskriftens § 19-5 gir særskilte lovvalgsregler for bort- og utvisning. En EØS-borger og dennes familiemedlemmer kan bare bortvises eller utvises etter reglene i lovens kapittel 13 med tilhørende bestemmelser.

Ved **lovens § 110** videreføres tidligere regler for hvem som er omfattet av EØS-regelverket. Tidligere regler ga samboere rettigheter som familiemedlem, og etter lovens § 110 anses samboere som familiemedlem dersom det foreligger en varig tilknytning til referansepersonen og dette kan dokumenteres. Nærmere bestemmelser om kravet til varig tilknytning og dokumentasjon er gitt i forskriftens § 19-6. Utgangspunktet er at samboere anses å ha varig tilknytning når samboerskapet har vart i to år. Unntak gjelder når paret har barn sammen, og kan også gjøres når paret venter barn sammen eller det foreligger varige ekteskapshindringer. Der samboerne på grunn av arbeid eller andre praktiske årsaker har måttet avbryte samboerskapet midlertidig, skal vilkåret om fast og etablert samboerforhold likevel regnes som oppfylt dersom partene kan dokumentere jevnlig kontakt så langt arbeid og økonomi har tillatt det, og de har konkrete planer om å flytte sammen igjen. Det er en forutsetning at partene kan dokumentere at de forut for avbruddet hadde bodd sammen i minst to år. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om dokumentasjonskravet. I tillegg til presiseringen i forskriftens § 19-1 bringer forskriftens § 19-7 inn nye grupper familiemedlemmer; fosterbarn, helsøsken, personer som skal inngå ekteskap etter innreise og pleietrengende. Oppholdsrett for disse gruppene forutsetter at underhold er sikret og at vedkommende er omfattet av en sykeforsikring som dekker alle risikoer under oppholdet. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om dokumentasjonskravene. Det bør for disse gruppene gjelde særlig strenge dokumentasjonskrav, herunder om hvem som er de biologiske foreldrene eller omsorgspersonene og om disse er i live, om barnet er foreldreløst, om hvem som har utøvet foreldreansvaret/hatt omsorgen i hjemlandet og om de er helsøsken. Som utgangspunkt vil ikke opphold kunne gis i medhold av lovens § 110 der dokumentasjon ikke kan framskaffes. I slike tilfeller vil det kunne være aktuelt med en konkret vurdering i medhold av lovens § 38 ("sterke menneskelige hensyn"), se forskriftens § 19-2 tredje ledd.

Forskriftens § 19-8 er en klargjøring av rettstilstanden og gir andre tredjelandsborgere enn familiemedlemmer oppholdsrett etter EØS-regelverket i visse situasjoner. Dette gjelder arbeidstakere som skal utføre arbeid etter reglene om fri bevegelighet av tjenester i EØS-avtalen (utsendte arbeidstakere) eller som skal etablere seg etter reglene om fri etableringsrett (etablerere). Ordningen for etablerere er ny og har ikke tidligere vært regulert i EØS-retten. Det er et vilkår at etablereren enten innehar lederstilling eller har spesiell kompetanse (nøkkelstilling) i foretaket. Grunnvilkåret for begge gruppene er at de er arbeidstakere i et foretak som opprinnelig er etablert i et annet EØS- eller EFTA-land enn Norge og har lovlig opphold der.

Lovens § 110 åpner også for å gi nærmere bestemmelser knyttet til familiemedlemmer som har utøvet retten til fri bevegelighet etter EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen i et annet EØS- eller EFTA-land. På bakgrunn av den såkalte Metock-dommen¹ avsagt i EF-domstolen 25. juli 2008, har det vært ønskelig å vurdere ytterligere retningslinjer for hvordan direktivet skal tolkes for å forhindre misbruk av regelverket etter dommen. Dommen betyr blant annet at medlemslandene ikke lenger kan stille krav om, at en tredjelandsstatsborger skal ha et forutgående lovlig opphold i et annet medlemsland for å få familiegjening med en unionsborger, som har gjort bruk av retten til fri bevegelighet (heretter krav om forutgående lovlig opphold). Kommisjonen la 2. juli 2009 fram retningslinjer for å gi vern mot misbruk av regelverket (COM (2009) 313). Retningslinjene er utarbeidet i samarbeid med medlemslandene. Danmark har for eksempel i samarbeid med og etter godkjenning av Kommisjonen endret sin nasjonale lovgivning for å hindre slikt misbruk. En dansk statsborger som har utnyttet sin rett til fri bevegelighet, må etter de nye reglene ha hatt et reelt og faktisk opphold i det andre EU-/EØS-landet (reell flytting), for å kunne få familiegjening når vedkommende vender tilbake til Danmark. Den danske statsborgeren skal ved søknaden avgi en skriftlig erklæring om at kravet om reelt og faktisk opphold er oppfylt. Videre er det en forutsetning for familiegjening at familiemedlemmet, tredjelandsborgeren, har hatt et reelt samliv med den danske statsborgeren i det EU-/EØS-landet hvor han/hun har utnyttet retten til fri bevegelighet. Det vil være naturlig at Norge vurderer tilsvarende regler. Med bakgrunn i Kommisjonens retningslinjer, herunder Danmarks tilpasninger, vil departementet utarbeide en instruks om hvordan retningslinjene skal tolkes og anvendes i norsk rett.

Lovens § 111 viderefører tidligere regler om oppholdsrett for EØS-borgere og deres familiemedlemmer i inntil tre måneder. I forskriftens § 19-9 er det gitt en fellesbestemmelse om hvordan oppholdstiden skal beregnes. Bestemmelsen er ny og nedfeller tidligere praksis. Oppholdsretten i lovens § 111 forutsetter at EØS-borgere og deres familiemedlemmer ikke blir en urimelig byrde for offentlige velferdsordninger. Forskriftens § 19-10 har fulgt opp dette og gjør unntak fra oppholdsretten der EØS-borgeren og deres familiemedlemmer blir en urimelig byrde for offentlige velferdsordninger. At noen er en urimelig byrde forutsetter for eksempel at økonomisk sosialhjelp benyttes i uvanlig stor utstrekning. Hva som ligger i dette beror på en helhetsvurdering. Det må ved vurderingen blant annet undersøkes om det dreier seg om midlertidige vanskeligheter, tas hensyn til oppholdets varighet, personlige omstendigheter og størrelsen på bidragene som er gitt. Det kreves mer enn en enkelt forespørsel, og heller ikke all bruk av sosialhjelp innebærer uvanlig bruk. En aktiv, systematisk og hyppig bruk av sosialhjelpsordninger i vertslandet kan regnes som en uvanlig bruk og derved medføre at utlendingen anses å være til urimelig byrde. Bestemmelsen gir hjemmel for å innføre en ny meldeplikt for arbeidssøkende og dennes familiemedlemmer, se forskriftens § 19-11. Tidligere regler om arbeidssøkendes rett til opphold utover seks måneder i særlige tilfeller er videreført.

Meldeplikten må ses i sammenheng med registreringsplikten i lovens § 117, jf. forskriftens § 19-22. Ordningen innebærer at arbeidssøkeren dokumenterer sin identitet. Meldeplikten er viktig for at myndighetene skal vite at utlendingen har et oppholdsgrunnlag og for å kunne dokumentere status som arbeidssøker. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om gjennomføringen av meldepliktsordningen. Meldeplikten skal registreres i DUF og det er en forutsetning at utlendingen gis en utskrift eller bekreftelse på at meldeplikten er overholdt. Det vises til forskriftens § 18-13 første ledd hvoretter manglende meldeplikt kan medføre bot.

Tidligere regler om oppholdsrett i mer enn tre måneder for EØS-borgere og familiemedlemmene deres er videreført i **lovens § 112**. Kategorien tjenestemottaker var ikke

¹ C-127/08 Metock

nevnt særskilt i direktivet og er heller ikke videreført som egen gruppe. Gruppen er oftest turister og personer som tar imot medisinsk behandling, og er ofte tolket inn i ordlyden om EØS-borgere med tilstrekkelige egne midler.

Forskriftens § 19-12 viderefører tidligere ordning med at det gis nærmere bestemmelser i forskrift om hva som er å regne som godkjente utdanningsinstitusjoner. Utlendingsdirektoratet kan som tidligere, gi retningslinjer om kravet til erklæringen om sikret underhold. Det kan fortsatt ikke kreves framlagt dokumentasjon på at underhold er sikret, en egenmelding er tilstrekkelig. Tidligere ordning, hvor erklæringen gis ved at vedkommende krysser av på et skjema om at underhold er sikret, videreføres. Forskriftens § 19-13 viderefører tidligere ordning med at Utlendingsdirektoratet gir retningslinjer om hva som er å anse som tilstrekkelige midler. Det kan som utgangspunkt ikke fastsettes noen bestemt sum. EØS-borgerens situasjon må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Det skal ved vurderingen tas hensyn til om EØS-borgeren skal forsørge eventuelle medfølgende familiemedlemmer. Det er som tidligere ikke anledning til å kreve at familiemedlemmene skal godtgjøre at de har tilstrekkelige midler.

Hovedregelen er at oppholdsretten til et familiemedlem faller bort når oppholdsretten til EØS-borgeren (referansepersonen) faller bort. **Lovens § 113** gir regler om oppholdsrett i mer enn tre måneder for familiemedlemmer som selv er EØS-borgere. Reglene åpner for at disse familiemedlemmene på nærmere bestemte vilkår kan gis rett til videre opphold på selvstendig grunnlag selv om referansepersonens oppholdsrett er bortfalt, ved dødsfall, skilsmisse eller ved opphør av samboerskap. Regelen er en videreføring av tidligere praksis, men er ikke tidligere regulert i nasjonal rett eller i EØS-retten. Reglene klargjør at familiemedlemmene har en selvstendig rett til opphold hvis de selv oppfyller vilkårene for oppholdsrett. I forskriftens § 19-14 gis det særskilte regler for personer med foreldreansvar.

På samme måte gir **lovens § 114** regler om en videre oppholdsrett for familiemedlemmer som er tredjelandsborgere. Det er i forskriftens § 19-15 gitt nærmere bestemmelser om at det er et vilkår for videre oppholdsrett at barnet faktisk deltar i undervisningen. Selve oppholdsretten er begrunnet ut fra barnets behov for en omsorgsperson. Dette er ikke tidligere regulert i nasjonal rett eller EØS-retten, men følger av praksis fra EF-domstolen. Oppholdsretten kan gis inntil utdanningen er avsluttet, og det er åpnet for at Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om hva som anses som avsluttet utdanning. Praksis fra EF-domstolen tilsier at oppholdsretten består utover avslutningen av nåværende nivå, altså under hele utdanningsperioden. Forskriftens § 19-16 angir vilkår for oppholdsrett ut over tre måneder for tredjelandsborgere som er tjenesteytere eller etablerere og som fyller vilkårene i forskriftens § 19-8. Behovet for videre oppholdsrett må dokumenteres. Praksis for tjenesteyterne er endret i tråd med anbefalinger fra EFTAs overvåkingsorgan (ESA), slik at det ikke lenger kreves dokumentasjon på arten av tjenesteyting. En bekreftelse på konkret oppdrag er tilstrekkelig. Det har tidligere ikke vært noen regulering av etablererne. For denne gruppen gis det oppholdsrett utover tre måneder der det er nødvendig for å etablere en virksomhet. Verken tjenesteyterne eller etablererne kan få familiejenforening. De kan heller ikke få varig oppholdsrett. Det er gitt bestemmelser om oppholdets varighet i forskriftens § 19-16 og åpnet for at Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om dokumentasjonskravet for videre oppholdsrett.

Lovens §§ 115 og 116 gir på nærmere bestemte vilkår rett til varig oppholdsrett for henholdsvis EØS-borgere og deres familiemedlemmer som er tredjelandsborgere, etter fem års sammenhengende opphold i vertslandet. Ordningen er ny og gjelder ikke for tjenesteytere og etablerere, se forskriftens § 19-16. Forskriftens §§ 19-17 og 19-18 regulerer kravet til sammenhengende opphold for den varige oppholdsretten og opplyster hvilke fraværsgrunner som godtas uten at det sammenhengende oppholdet anses som avbrutt. Grunnlaget for

oppholdsretten kan ha variert i fem års perioden og tillatelser gitt i medhold av det alminnelige regelverket skal telle med, se forskriftens § 19-4. Med alvorlig sykdom menes en akutt, diagnostisert sykdom som krever vedvarende medisinsk oppfølging og behandling. Med utstasjonering menes utstasjonering av arbeidstakere til oppdrag i organisasjoner som NATO, UNHCR og arbeid ved norske ambassader. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om dokumentasjon på sammenhengende opphold.

Den varige oppholdsretten kan i visse tilfeller oppnås før fem år er gått. Forskriftens § 19-19 presiserer at perioder med ufrivillig arbeidsavbrudd på nærmere bestemte vilkår skal anses som opptjent arbeids- eller ansettelsestid, se direktivet artikkel 17 nr. 1 annet ledd. Det forutsettes at sykefravær grunnet sykdom eller ulykke må være gyldig og dokumentert med legeattest, virksomhetens ordning med egenmelding, eventuelt ytelse fra folketrygden. Ufrivillig arbeidsløshet som for eksempel oppsigelse eller permittering, skal være behørig dokumentert. Vilkåret oppfylles ved at arbeidstakeren eller den selvstendig næringsdrivende har registrert seg som arbeidssøker hos Arbeids- og velferdsetaten (lokalt NAV-kontor) eller ved et arbeidskontor i et annet EØS-land og legger fram dokumentasjon på dette. Kravet om ufrivillig arbeidsløshet kan også ses i sammenheng med vilkårene for rett til dagpenger. Det bør blant annet vurderes om ufrivillig arbeidsløshet kan anses å foreligge i perioder med forlenget ventetid eller tidsbegrenset bortfall, jf. folketrygdloven §§ 4-10 og 4-20. Nærmere bestemmelser om dette kan Utlendingsdirektoratet utarbeide i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Den varige oppholdsretten er betinget av at EØS-borgeren og familiemedlemmet bor sammen. Nærmere bestemmelser om hva som ligger i begrepet ”bo sammen” reguleres i forskriftens § 19-20. Dette har ikke tidligere vært regulert, men det foreligger mye tidligere praksis til bruk for tolkingen. Utgangspunktet er at ektefellene og samboerne må bo sammen i felles bolig. Dette kravet må forstås vidt. For eksempel bør ektefeller som har arbeidssted to forskjellige steder i vertslandet og hvor den ene ukependler mellom hjemsted og arbeidsplass, anses å bo sammen. Det er mange måter å bo sammen på; eksempelvis med eller uten felles husholdning, felles eller hvert sitt soverom, bofellesskap eller ulike enheter i samme hus. Ved en helhetsvurdering er faktorer som felles bopel, felles husholdning, samliv av et visst omfang og at ektefellene reiser tilbake til et felles bosted hver dag eller minst en dag i uken, momenter som bør inngå i vurderingen. Ut fra målet om mest mulig fleksibilitet og fri bevegelse av arbeidstakere har kravet om felles bolig tradisjonelt heller ikke vært tolket strengt i EØS-retten. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om hva som ligger i begrepet å bo sammen og om dokumentasjonskravet.

Forskriftens § 19-21 presiserer at ervervet varig oppholdsrett bortfaller ved opphold i utlandet i mer enn to år, dersom ikke unntakene i forskriftens § 19-17 er relevante.

Lovens § 117 innfører ordningen med registrering for EØS- borgere til erstatning for tidligere ordning med søknad om oppholdstillatelse. I forskriftens § 19-22 gis nærmere bestemmelser om framgangsmåte, behandling og utstedelse av registreringsbevis. Bestemmelsen om at et avslag på en henvendelse om registrering ikke kan påklages, må ses i sammenheng med reglene om bortvisning og utvisning. Ved nektelse av registrering vil det ikke foreligge noen oppholdsrett og vedkommende kan bortvises, jf. lovens § 121 første ledd bokstav b. Bestemmelsen gjør et unntak fra registreringsplikten for EØS-borgere som arbeider om bord på utenlandsk registrert skip som nevnt i forskriftens § 6-6. Det gis videre regler for arbeidssøkende som allerede har meldt fra om at de er arbeidssøkende etter tre måneders opphold. Overgangsregler for medregning av oppholdstid mv. er gitt i forskriftens § 20-15.

Lovens § 118 innfører ordningen med oppholdsdokumenter for utlendinger som ikke er EØS-borgere, men med oppholdsrett etter lovens § 114. Forskriftens §§ 19-23 og 19-24 gir

nærmere bestemmelser om framgangsmåte, behandling og utstedelse av oppholdskort for henholdsvis familiemedlemmer, tjenesteytere og etablerere. En avgjørelse om ikke å utstede oppholdskort kan ikke påklages. Vedkommende har da ikke oppholdsrett i landet. Søkerens klagerett er ivaretatt ved at utlendingsmyndighetene da må reise sak om bortvisning før utlendingen eventuelt kan sendes ut av landet. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om hvordan og når fornyelse av oppholdskortene skal skje.

For familiemedlemmer som er EØS-borgere og familiemedlemmer som er tredjelandsborgere innfører **lovens § 119** ordningen med henholdsvis varig oppholdsbevis og varig oppholdskort som dokumentasjon på den varige oppholdsretten. Forskriftens § 19-25 gir regler om framgangsmåte og utstedelse av varig oppholdsbevis. Utlendingsdirektoratet kan gi retningslinjer om hvordan søknaden skal fremmes og om hvilken dokumentasjon som kan kreves. Utgangspunktet er at oppholdet kan godtgjøres med *ethvert bevis* som brukes i medlemslandet. Utlendingen kan legge fram all dokumentasjon som bekrefter retten; eksempelvis lønnsavregninger, skatteopplysninger, folkeregistrerte opplysninger, registreringsbevis, tidligere oppholdstillatelser og reisedokument. Et avslag på søknad om varig oppholdsbevis kan påklages etter forvaltningslovens bestemmelser. Forskriftens § 19-26 gir tilsvarende regler om framgangsmåte og utstedelse av varig oppholdskort. Som for varig oppholdsbevis kan oppholdsretten også her godtgjøres med *ethvert bevis* som brukes i medlemslandet. I tillegg til en obligatorisk gjennomgang av inn- og utreisestempler i reisedokumentet synes det hensiktsmessig å kreve framlagt samme type dokumentasjon som for utstedelse av varig oppholdsbevis. Søknad om varig oppholdskort kan framsettes inntil dagen før oppholdskortets varighet utløper. Det er ingen sanksjoner ved for sen søknad. Det skal heller ikke foretas noen materiell prøving av oppholdsretten ved fornyelse. Overgangsregler for medregning av oppholdstid mv. er gitt i forskriftens § 20-16.

Lovens § 120 slår fast at selv om vilkårene for oppholdsrett (eller varig oppholdsrett) er oppfylt, foreligger ikke slik rett dersom det ellers foreligger omstendigheter som vil gi grunn til å nekte utlendingen adgang til eller opphold i riket etter andre regler i loven. Dette innebærer for eksempel at slik rett ikke foreligger dersom det foreligger bortvisnings- eller utvisningsgrunn. Det stilles krav til utlendingens vandel, og vandelskravet må ses i sammenheng med hva som kan medføre utvisning. Bestemmelsen gir videre grunnlag for å tilbakekalle oppholdsdokumenter, og åpner for tilbakekall av ethvert oppholdsdokument dersom det foreligger bort- eller utvisningsgrunn. Det samme gjelder dersom retten er tilegnet ved uriktige opplysninger eller ved fortielse av forhold av vesentlig betydning. I forskriftens § 19-27 som er en oppfølging av direktivets artikkel 27 nr. 3 er det gitt saksbehandlingsregler som gjelder når det skal innhentes opplysninger om vandel fra andre lands myndigheter. Slike opplysninger vil kunne være en forutsetning for å kunne vurdere om vandelskravet er oppfylt, og ellers om oppholdsdokumentene skal tilbakekalles. Slike henvendelser overfor andre lands myndigheter kan ikke foretas rutinemessig.

Lovens § 121 er en videreføring av tidligere rettstilstand og gir hjemmel for å bortvise EØS-borgere og deres familiemedlemmer når de ikke kan vise gyldig pass eller reisedokumenter, når de ikke har rett til innreise eller opphold og når det foreligger grunnlag for utvisning. Politiet er i forskriftens § 19-28 delegert kompetanse til å bortvise når utlendingen ikke viser gyldig pass eller reisedokument eller ikke har grunnlag for oppholdsrett mv. Når det ikke er tvil, kan politiet også bortvise når det foreligger utvisningsgrunn eller av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet, jf. forskriftens § 19-29 som er en videreføring av tidligere rett. Bestemmelsen må ses i sammenheng med § 19-5 om bortvisning av tredjelandsborgere. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer.

Som etter tidligere rettstilstand kan en utlending med oppholdsrett utvises når hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det, jf. **lovens § 122**. Det kreves mer for å utvise en

utlending med varig oppholdsrett med minst ti års opphold i landet eller når utlendingen er mindreårig. Utvisning må være i overensstemmelse med proposjonalitetsprinsippet og utelukkende være begrunnet i vedkommendes personlige adferd. Økonomiske betraktninger må ikke legges til grunn. Den personlige adferden må være en reell, umiddelbar og tilstrekkelig alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnsinteresser. Vurderingen er framtidrettet. En tidligere straffedom kan ikke i seg selv begrunne utvisningen, men en vurdering av gjentakelsesfaren vil være relevant. Begrunnelser som ikke vedrører den enkelte saken eller som har generell allmennpreventiv karakter må ikke anvendes. Forskriftens § 19-29 gir nærmere regler om innholdet i begrepene ”offentlig orden og sikkerhet”. Direktivet er en kodifisering av tidligere rettstilstand slik den framkommer av EF-domstolens rettspraksis. UDI rundskriv 2002-107 og UDI rundskriv 2007-008 setter kriterier for utvisning etter tidligere rettstilstand og vil være relevant for fastsetting av praksis og konkretisering i form av eksempler.²

Lovens § 123 gir hjemmel for utvisning av hensyn til folkehelsen. Det er ikke behov for å gi nærmere regler om dette nå.

Lovens § 124 gir regler om innreiseforbud og er en videreføring av tidligere rettstilstand. Forskriftens § 19-30 gir bestemmelser om varigheten av innreiseforbudet. Forbudet gis etter tidligere praksis for to år, fem år, eller gjøres varig. Forskriften angir en ny regel om særskilte omstendigheter som kan gi adgang til kortvarige besøk uten at innreiseforbudet oppheves. Slike omstendigheter er begrenset til besøk i forbindelse med nærstående livstruende sykdom eller skade, eller deltakelse i nærståendes begravelse. Tidligere praksis om adgang til kortvarige besøk i forbindelse med utvistes vitneavhør i straffesaker videreføres. Utlendingsdirektoratet gis adgang til å gi retningslinjer om varigheten av innreiseforbudet og om hvem som kan anses som nærstående i denne sammenhengen.

Lovens § 125 gjelder overgangsordninger for nye avtaleparter, altså ikke for Bulgaria og Romania. Forskriftens § 19-31 regulerer forholdet til lovens § 27 om Arbeidstilsynets tilsynsplikt med lønns- og arbeidsvilkår, hvis nye overgangsregler innebærer krav om oppholdstillatelse.

² Rundskrivene erstattes av UDI rundskriv 2010-022.